

รายงานสรุปผลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553
เรื่อง หัตถกรรมจักสานกระจูด

ส่วนจัดการป่าชุมชน สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ ที่ 11 (สุราษฎร์ธานี)
กรมป่าไม้

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กระชูด	1
หัตถกรรมจักสานกระชูด	3
ขั้นตอนการผลิต	3
1. การเตรียมวัตถุดิบ	3
- การเก็บต้นกระชูด	3
- การคลุกโคลนต้นกระชูด	4
- การนำกระชูดไปตากแดด	4
- การคัดต้นกระชูด	4
- การรีดกระชูด	4
- การข้อมสี	5
2. การจักสาน	6
3. การตกแต่งผลิตภัณฑ์	6
4. การเก็บรักษาผลิตภัณฑ์	7
เอกลักษณ์โดดเด่นของผลิตภัณฑ์	8
ข้อมูลทั่วไปของบ้านห้วยลึก หมู่ที่ 5 ตำบลท่าสะท้อน	9
- วิถีชีวิต วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชนท่าสะท้อน	9
- สภาพทั่วไปของชุมชนบ้านห้วยลึก	9
ประวัติความเป็นมาของกลุ่มจักสานกระชูด	11
เอกสารอ้างอิง	15

กระจุค

กระจุค

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Lepironia articulata* (Retz.) Domin

ชื่อวงศ์ CYPERACEAE

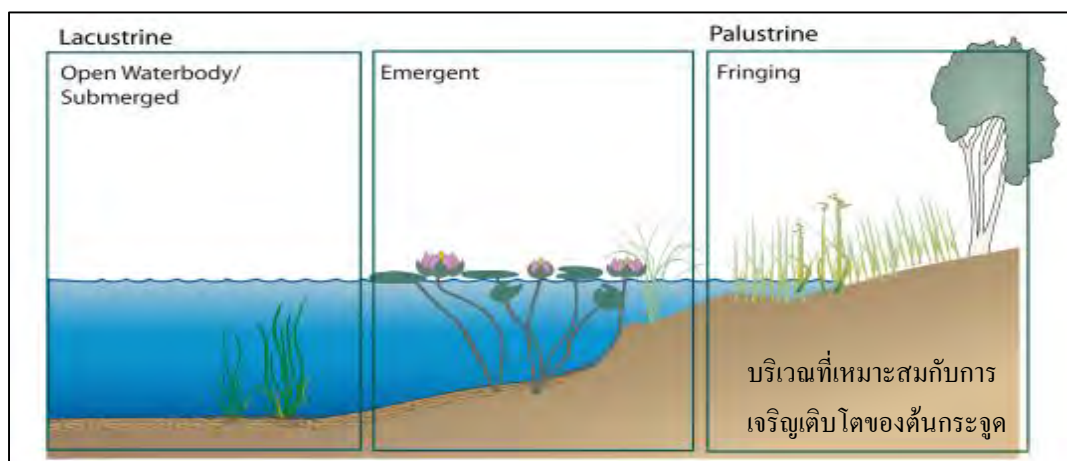
สกุล Genus *Lepironia*

ชื่อทั่วไป กกกระจุค (ภาคกลาง) , กก (ระยอง) ,
จุค หรือ กระจุค (ภาคใต้) , กรือจุ (นราธิวาส)
และวิจู้ (มลายู)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

กระจุค จัดอยู่ในพืชตระกูลเดียวกับกก กระจุคเป็นวัชพืชที่เจริญเติบโตเป็นกลุ่มใหญ่ในแหล่งน้ำธรรมชาติ หรือในระบบนิเวศพื้นที่ตามแนวชายฝั่งและบึงมีน้ำขังตลอดปี ซึ่งเรียกว่า โพรหรือพรุ ที่ระดับความลึกประมาณ 1-2 เมตร แพร่พันธุ์ได้รวดเร็ว มีถิ่นกำเนิดจากทางเกาะมาดากัสการ์ มอริเชียส ลังกา สุมาตรา แหลมมาลายู และหมู่เกาะต่าง ๆ ในแหลมมาลายู อินโดจีนตอนริมฝั่งทะเลช่องกงบอร์เนียว ตลอดถึงออสเตรเลียริมฝั่งตะวันออก ในประเทศไทยพบมากแถบภาคตะวันออกและภาคใต้

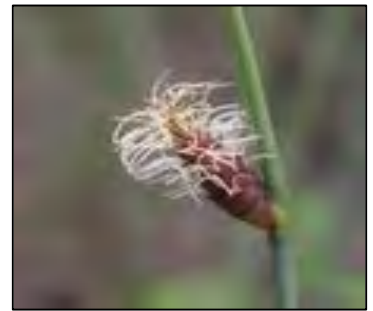

ภาพแสดงลักษณะนิเวศวิทยาของแหล่งน้ำ

ลำต้น (culm) ลักษณะลำต้นคล้ายทรงกระบอก กลม ผิวเรียบ ด้านในกลวง มีผนังกันคั่นตามขวาง สีเขียวอ่อน มีขนาดตั้งแต่เท่ากำปั้นไม้ขีดไฟ จนถึงเท่าแท่งดินสอดำ สูงประมาณ 1-2 เมตร ลำต้นแข็งเป็นกลุ่มแน่นตามแนวของเหง้า มีขนาด 10-20 x 0.2-0.7 เซนติเมตร เหง้ามีเกล็ดสีน้ำตาลอมเทาที่ด้านปลายเล็กน้อย

ใบ (leaf) ใบของกระจุกลดรูปไปแต่มีกาบใบ (leafsheaths)แผ่ออกกาบบนสุดยาว 12-26 เซนติเมตร ปลายตัดเฉียง (obliquely truncate) ใบประดับรูปลิ้นแคบคล้ายทรงกระบอก ปลายแหลม มีความยาว 2.2-6 เซนติเมตร

ดอก (flower) เป็นดอกช่อ ประกอบด้วยช่อเชิงลด (spike) จำนวน 1 ช่อ รูปทรงรีหรือรูปขอบขนานคล้ายทรงกระบอกมีขนาด 10-35 x 3-7 มิลลิเมตร สีเขียวถึงสีน้ำตาลกาแฟ หรือสีน้ำตาลออกม่วง กาบประดับ (spicoid bracts) รูปไข่หรือรูปทรงกลมแกมไข่ มีขนาด 3.2-6.7 x 3-6.2 มิลลิเมตร ปลายมนและมักโค้งลงเล็กน้อย เมื่อแก่เต็มที่ จะร่วงง่าย กลุ่มดอกย่อย (spicoids) พอๆ กับกาบประดับ (spicoid bracts) กลีบประดับ (floral bracts) มีได้ถึง 15 กลีบ น้อยที่สุดมี 2 กลีบ รูปหอกแกมแถบมีความยาว 4-6 มิลลิเมตร สันของกลีบเป็นขนครุย

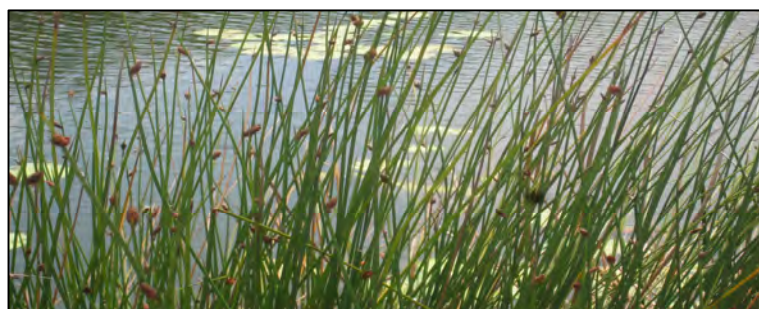

ลักษณะของดอกกระจุค

ผล (fruit) เป็นรูปไข่หรือรูปไข่กลับถึงรูปไข่กลับทรงกว้าง ผลนูน 2 ด้าน มีขนาด 3-4x2-2.8 มิลลิเมตร (ไม่นับจงอยที่ยาว 0.5 มิลลิเมตร) ผลแข็งสีน้ำตาลผิวเรียบตึง เป็นแนวเส้นตามยาวไม่ซัด มักมีหนามละเอียดที่ส่วนปลาย

การขยายพันธุ์

กระจุคมีเหง้าใต้ดิน สามารถขยายพันธุ์โดยการแยกกอหรือแยกหน่อ เมื่อถอนกระจุคต้นเก่าไปแล้วที่เหลือจะแตกหน่อและเจริญเติบโตเป็นลำต้นใหม่ภายในระยะเวลาประมาณ 3 ปี ลำต้นโตเต็มที่ยาวไม่ต่ำกว่า 1 เมตร สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

หัตถกรรมจักสานกระจูด

หัตถกรรมจักสานกระจูด คือ ขั้นตอนการนำกระจูดมาทำให้เป็นเส้น เป็นแฉก เป็นริ้วด้วยกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ โดยใช้มือเป็นหลักในการขึ้นเป็นรูปร่าง หรือรูปทรง และอาจจะใช้เครื่องทุ่นแรงช่วยในการผลิตด้วย

หัตถกรรม หมายถึง สิ่งที่ต้องใช้ฝีมือในการประดิษฐ์ และมีความงามด้านศิลปะแฝงอยู่โดยอาจจะใช้เครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องทุ่นแรงช่วยในการผลิตด้วยก็ได้

จักสาน หมายถึง ขั้นตอนการนำวัสดุมาทำให้เป็นเส้น เป็นแฉก หรือเป็นริ้ว เพื่อใช้ในการทำเครื่องจักสานด้วยกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ โดยนำวัสดุทางธรรมชาติมาทำประโยชน์ โดยใช้มือเป็นหลักในการขึ้นเป็นรูปร่าง หรือรูปทรง

กระจูด หมายถึง พืชตระกูลเดียวกับกก

ขั้นตอนการผลิต

1. การเตรียมวัตถุดิบ

1.1 การเก็บต้นกระจูด ถอนต้นจากกอครั้งละ 2-3 ต้น เลือกขนาดเท่าๆ กันมากองรวมกัน จากนั้นนำกระจูดที่ถอนได้มามัดเป็นกำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 20-30 ซม. (ขนาดต้นตาลโตนคร) ซึ่งสามารถนำไปจักสานเป็นเสื่อปูนอนได้ 1 ผืน

ถอนกระจูด

ขนย้ายต้นกระจูด

คัดต้นกระจูดแยกเป็นมัด

1.2 การคลุกโคลนต้นกระจุต นำต้นกระจุตที่มัดไว้คลุกด้วย น้ำโคลนขาว ที่เตรียมไว้ เพื่อเพิ่มความเหนียวให้กับกับเส้นใย และทำให้เส้นใยไม่แห้งกรอบ หรือบิดจนใช้การไม่ได้

น้ำโคลนขาว ได้มาจากการนำน้ำมาผสมกับดินเหนียวขาวได้มาจากการนำน้ำมาผสมกับดินเหนียวขาว ในการผสมไม่เหลวหรือข้นจนเกินไป ทดสอบโดยใช้มือจุ่มลงไปให้น้ำโคลนพอเกาะนิ้วมือ

นำต้นกระจุตคลุกน้ำโคลนขาว

1.3 การนำไปตากแดด โดยการนำกระจุตที่คลุกน้ำโคลนขาวแล้วไปตากบนพื้นที่ราบเรียบ โดยการวางกระจายเรียงเส้น เพื่อกระจุตจะได้แห้งทั่วทั้งลำต้น ซึ่งใช้เวลาในการตาก 2-3 แดด วิธีการสังเกตดูว่ากระจุตแห้งหรือไม่ โดยดูจากกาบที่ห่อตรงโคนต้นถ้ากาบแยกออกจากต้นกระจุต แสดงว่าต้นกระจุตแห้งดีแล้ว จากนั้นดึงกาบที่โคนออกให้หมด

ตากต้นกระจุต

1.4 การคัดต้นกระจุต โดยการแยกต้นที่มีขนาดเล็ก และต้นที่มีขนาดใหญ่ออกจากกันเป็นมัดๆ

1.5 การรีดกระจุต โดยนำกระจุตรีดให้แบน นำต้นกระจุตที่ตากแห้งแล้วมัดเป็นกำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 15-20 ซม. มาวางบนพื้นราบ จากนั้นนำลูกกลิ้งจนแบนเรียบตามต้องการ ซึ่งการรีดมี 2 วิธี คือ

- ใช้เครื่องจักรรีด
- ใช้ลูกกลิ้งรีด ลูกกลิ้งทำจากวัสดุทรงกลมที่มีน้ำหนักพอเหมาะ เช่น ท่อซีเมนต์ ท่อเหล็กกลม

รีดกระจุด้วยลูกกลิ้ง

รีดกระจุด้วยเครื่องจักร

ข้อแตกต่างระหว่างเครื่องจักรรีดกับลูกกลิ้ง คือ การใช้ลูกกลิ้งรีดต้นกระจุจะนิ่มเหมือนตำด้วยสาก จักसानง่าย ส่วนการใช้เครื่องจักรรีด ต้นจะแบนเรียบเหมือนกัน แต่ไม่นิ่ม ทำให้จักसानยาก

1.6 การย้อมสี (สีเคมี) มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.6.1 แบ่งกระจุออกเป็นมัด มัดละ 20-25 เส้นแล้วนำสายยางมัดที่ปลายกระจุเพื่อไม่ให้เส้นกระจาย

1.6.2 นำกระจุไปจุ่มในน้ำให้ชุ่ม

1.6.3 นำไปลงต้มในถังน้ำสีที่ต้มเดือดเค็บบนเตาไฟนาน 15 -20 นาที

1.6.4 นำกระจุขึ้นมาล้างสีส่วนเกินออกด้วยน้ำสะอาด

1.6.5 นำกระจุตากที่ราวเพื่อผึ่งลมให้แห้ง จากนั้นนำเส้นกระจุที่แห้งแล้วมามัดรวมกันแล้วรีดอีกครั้ง เพื่อให้เส้นนิ่มและเรียบ

ย้อมสีกระจุ

นำกระจุมาผึ่งลม

2. การจักสานกระจูด

นำกระจูดที่ย้อมสีและรีดแล้วมาจักสานเป็นลวดลายต่างๆ บนพื้นที่ราบเรียบ ลวดลายพื้นฐานโดยทั่วไป คือ ลายสอง ลายสาม ลายสี่ ลายดอกจันทร์ ลายดอกพิกุล ลายลูกแก้ว ลายดอกไม้ ซึ่งสามารถใช้จักสานเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น

2.1 จักสานเสื่อ, ที่รองจาน เริ่มต้นสานจากปลายด้านใดด้านหนึ่งไปจนสุดปลายอีกด้านหนึ่ง

2.2 จักสานกระจับปี่, กระจับปี่ เริ่มต้นสานจากกึ่งกลางของชิ้นงาน เพื่อมิให้ผลิตภัณฑ์เสียรูปทรง

การจักสาน
กระจับปี่

การจักสาน
เสื่อ

3. การตกแต่งผลิตภัณฑ์

หลังจากนำกระจูดมาจักสานเป็นรูปผลิตภัณฑ์แล้ว ผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดต้องนำมาตกแต่ง ก่อนที่นำไปใช้งานได้ เช่น เสื่อ นำมาเก็บริม (พับริมการพับปลายดอกเข้าหาผืนเสื่อสานตามลายสานเดิม ประมาณ 3 - 4 นิ้ว แล้วตัดส่วนที่เหลือออก) และตัดหมวด (ตัดปลายดอกที่เหลือออก) กระจับปี่ (ที่ไม่สามารถนำไปใช้งานได้) เรียกว่า “กระจับปี่ตัวดิบ” นำมาประกอบด้วยโครงพลาสติก ใช้กระดาดชนิดหนาทำด้วยกาวลาเท็กซ์ที่พื้นด้านใน จากนั้นลงน้ำยาเคลือบเงาเพื่อเพิ่มความคงทน และความสวยงามของผลิตภัณฑ์

อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ประกอบเพิ่มความคงทน และความสวยงามให้กับผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กระจูด, กระจูดบาง-หนา, กาวลาเท็กซ์, กาวเหลือง, น้ำยาเคลือบเงา, ด้าย, ฝ้าย, ซิป, ห่วง, สายหนัง, กระจูดม, โคร่งพลาสติก, แผ่นเหลือง เป็นต้น

อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ประกอบผลิตภัณฑ์กระจูด

ต้นกระจูด

ผลิตภัณฑ์ตัวดิบ

สายหนัง

ทาน้ำยาเคลือบเงา

ประกอบสายหนัง

4. การเก็บรักษาผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากกระจูดควรเก็บไว้ในที่แห้ง และหมั่นนำออกผึ่งแดดเป็นระยะๆ

เอกลักษณ์โดดเด่นของผลิตภัณฑ์

1. เป็นวัสดุจากธรรมชาติและมีอยู่ในท้องถิ่น
2. เป็นแบบทันสมัย ทั้งที่เป็นงานหัตถกรรม ประดิษฐ์โดยฝีมือชาวบ้าน
3. มีการนำเอาภูมิปัญญาดั้งเดิมมาปรับปรุงให้เข้ากับยุคสมัย ทำให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ
4. ฝีมือประณีต สีและลวดลายทันสมัยและลูกค้าสามารถสั่งทำผลิตภัณฑ์ได้ตามต้องการ

หมวก

กระเป๋าลาก

ที่รองจาน

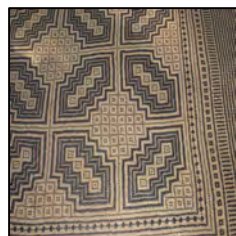
กระเป๋าหิ้ว

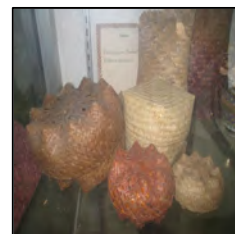
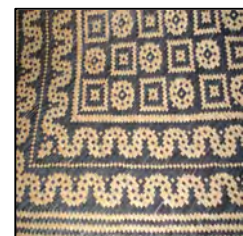
กระเป๋าสะพาย

กระบุง

เสื่อคลาย

ข้อมูลทั่วไปของบ้านห้วยลึก หมู่ที่ 5 ตำบลท่าสะท้อน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนท่าสะท้อน

ตำบลท่าสะท้อนเป็นชุมชนเก่าแก่ ประชาชนเข้าไปตั้งถิ่นฐานทำมาหากินและอยู่อาศัย คาดว่าเป็นชุมชนมาแล้วไม่น้อยกว่า 1,200 ปี ชื่อ “ตำบลท่าสะท้อน” เป็นชื่อที่ตั้งขึ้นตามชื่อของ “วัดท่าสะท้อน” ซึ่งปัจจุบันวัดท่าสะท้อนตั้งอยู่หมู่ที่ 3 แต่เดิมคนรุ่นแรกๆ ที่เข้ามาอยู่ที่นี่ได้เดินทางเข้ามาทางเรือ ได้มีการสร้างชุมชนและวัดขึ้นที่ริมคลอง ซึ่งเป็นคลองที่แยกมาจากแม่น้ำตาปี ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเป็นลำน้ำตาปีที่ถูกน้ำพัดเอาดินตะกอน มาทับถมเกิดเป็นดินตื้นขึ้นมา ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “ทอน” และสถานที่ดังกล่าวน่าจะเป็นลักษณะคล้ายๆ กับสระ เมื่อมีการตั้งชุมชนและวัดจึงเรียกว่า “วัดท่าสะท้อน” และต่อมาได้เรียกเปลี่ยนไปเป็น “ท่าสะท้อน” จนถึงปัจจุบัน วัดท่าสะท้อนเป็นวัดเก่าแก่ที่ค้นพบโดยกรมศาสนา จากหลักฐานโบราณวัตถุ สันนิษฐานว่าได้สร้างขึ้นในสมัยศรีวิชัย

ตามคำบอกเล่าของชาวบ้าน ผู้ปกครองท้องถิ่นอย่างเป็นทางการคนแรก คือ กำนันหมูกงเหล้า ต่อมา คือ กำนันยิง หรือขุนมนัสบำรุงกิจ

เดิมพื้นที่ตำบลท่าสะท้อนเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ มีภูเขา ป่าไม้และแหล่งน้ำ ลำคลอง พื้นที่เหมาะแก่การทำสวน ทำไร่ และบางพื้นที่เป็นแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุม ชาวบ้านบางส่วนจึงยึดอาชีพประมง พื้นที่บางแห่งเป็นที่ลุ่ม มีน้ำท่วมถึงตลอดปี และบางแห่งเป็นพื้นที่ดินเปรี้ยว

สภาพทั่วไปของชุมชนบ้านห้วยลึก

บ้านห้วยลึก หมู่ที่ 6 เป็นหมู่บ้านที่แยกออกมาจากบ้านเขาพลู หมู่ที่ 5 เมื่อปี พ.ศ.2528 มีผู้ใหญ่บ้านคนแรกคือ นายประเสริฐ ขวัญใจ ต่อมาคือ นายฐานะกุล พัฒนาสังห์ ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันคือนางสุภาภรณ์ อินทรศักดิ์ มีประชากรทั้งหมด 102 ครัวเรือน ตั้งบ้านเรือนบริเวณสองข้างถนนซึ่งเป็นถนนลาดยางและเป็นถนนสายสำคัญภายในหมู่บ้าน ระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร การคมนาคมสะดวกทุกฤดูกาล

ที่ตั้งและอาณาเขต

ทิศเหนือ	จด	หมู่ที่ 2 บ้านบ่อกรัง ต.ท่าสะท้อน อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี
ทิศใต้	จด	หมู่ที่ 5 บ้านเขาพลู ต.ท่าสะท้อน อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี
ทิศตะวันออก	จด	หมู่ที่ 2 บ้านบ่อกรัง ต.ท่าสะท้อน และ ต.วัดประดู่ อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี
ทิศตะวันตก	จด	หมู่ที่ 3 บ้านท่าสะท้อน ต.ท่าสะท้อน อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี

โครงสร้างพื้นฐานชุมชน

หมู่ที่ 6 บ้านห้วยลึก มีการปกครองตามกฎหมายลักษณะการปกครองท้องที่ โดยมีนางสุภาภรณ์ อินทนาสัคดิ์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน มีศาลาประจำหมู่บ้านเป็นสถานที่ประชุม พบปะ และดำเนินกิจกรรมต่างๆ

วัฒนธรรมและประเพณี

ประเพณีประจำปีของหมู่บ้าน คือ งานสงกรานต์ งานจับปี๊บเดือน งานถวายหรีบในวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6 ที่ศาลาพระเมรุ งานพิธีกรรมอื่นๆ คล้ายพื้นที่ทั่วไป ในวันที่ 5 ของทุกเดือนจัดเป็นวันประชุมหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านจะแจ้งข่าวสารต่างๆจากทางราชการให้ทราบ และบางโอกาสได้นำเรื่องการทำกิจกรรมต่างๆ มาปรึกษาหารือ บอกเล่าให้ชาวบ้านได้ทราบ

การประกอบอาชีพ

อาชีพหลักของประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา สวนปาล์มน้ำมัน สวนผลไม้ ประมง ไร่ข้าว และค้าขาย ตามลำดับ บางครัวเรือนมีอาชีพเสริมจากการจักสานกระจูด ทำให้ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือ มีรายได้เฉลี่ยคนละ 49,466 บาท/ปี

แหล่งทรัพยากร

บ้านห้วยลึก หมู่ที่ 6 อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้อต่อการพัฒนาหลายๆ ด้าน เช่น มีแหล่งน้ำจากคลองท่าสะท้อนที่สามารถหล่อเลี้ยงอาชีพทางการเกษตรได้เกือบ 60% ของพื้นที่ทั้งหมด มีบ่อน้ำ พืชอันเหมาะสมแก่การส่งเสริมการท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันมีทุ่งกระจูดขนาดใหญ่ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะซึ่งชาวบ้านใช้ประโยชน์โดยเข้าไปถนอมต้นกระจูดมาจักสานเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เป็นเครื่องใช้ในครัวเรือน และสามารถสร้างรายได้อีกทางหนึ่งให้กับประชากรภายในหมู่บ้าน

ประวัติความเป็นมาของกลุ่มจักสานกระจูด

เนื่องจากในท้องที่ตำบลท่าสะท้อน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีทุ่งกระจูดตามธรรมชาติ เนื้อที่ 600 ไร่ เกษตรกรซึ่งมีเวลาว่างจากการทำสวนยางพารา ได้นำต้นกระจูดมาจักสานเป็นเสื่อสำหรับรองนั่งหรือนอน เสื่อตากข้าวเปลือก จักสานของใช้ในครัวเรือน เริ่มแรกผลิตภัณฑ์กระจูดเป็น ภูมิปัญญาของชาวบ้านที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ในการนำกระจูดมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เริ่มจากสมัยของนายจรัส เศรษฐ์เชื้อ กำนันตำบล ท่าสะท้อน โดยนางอุไรวรรณ เศรษฐ์เชื้อ ภรรยาของกำนันได้ส่งผลิตภัณฑ์ “สมุก” ที่ชาวบ้านส่วนใหญ่จักสานไว้สำหรับใส่หมากพลูของผู้สูงอายุ ไปประกวดที่จังหวัดนราธิวาส และได้รับรางวัลจากเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณวลัยลักษณ์เมื่อปี พ.ศ. 2526 หลังจากนั้นชาวบ้านจึงได้เห็นความสำคัญและประโยชน์กันมากขึ้นจึงได้มีการรวมกลุ่มกันขึ้น

เมื่อมีการรวมกลุ่มก็ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด ในการจัดหาอาจารย์มาสอนเกี่ยวกับการจักสานกระจูดและผลิตภัณฑ์ต่างๆ ให้กับชาวบ้านที่สนใจ ณ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะท้อน หมู่ที่ 2 บ้านบ่อกรัง เมื่อปี พ.ศ. 2528 เป็นเวลา 20 วัน โดยมีนางอุไรวรรณ เศรษฐ์เชื้อ เป็นประธานกลุ่ม ทำให้ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความชำนาญ สามารถขายผลิตภัณฑ์ที่จักสานให้กับลูกค้าที่สนใจ ต่อมาไม่นานกลุ่มอาชีพดังกล่าวได้หยุดดำเนินการเนื่องจากผู้นำกลุ่มขาดความชำนาญในการบริหารงานกลุ่มและด้านฝีมือการจักสาน ต่อมาสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพุนพิน ได้เข้ามาส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มใหม่ขึ้นมา โดยมีนางปริษา แดงมาเป็นประธานกลุ่ม โดยจัดตั้งที่ทำการกลุ่มขึ้นที่บ้านเลขที่ 31/1 หมู่ที่ 6 ตำบลท่าสะท้อน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อปี พ.ศ. 2538 โดยใช้ชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มสตรีอาสาพัฒนา” มีสมาชิกทั้งหมด 20 คน โดยจัดให้มีการอบรมทอผ้าขึ้นภายในกลุ่มเพื่อเป็นการระดมทุน เมื่อปี พ.ศ. 2540 ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 10 ได้เข้ามาช่วยเหลือในเรื่องการบริหารงานกลุ่มและการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยตรงตามความต้องการของตลาด และด้านการตลาด

ต่อมาได้มีสมาชิกในกลุ่มเพิ่มมากขึ้นจากเดิมรวมทั้งหมด 60 คน โดยใช้ชื่อกลุ่มใหม่ว่า “กลุ่มอาชีพจักสานจากเส้นใยพืช (กระจูด)” โดยกลุ่มได้นำงานตัดเย็บเข้ามาผสมผสานกับงานจักสานจนทำให้เกิดผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ๆ ขึ้น เช่น หมวก เข็มใส่เอกสาร ที่รองจาน ที่รองแก้ว หมอน กระบุง เสื่อ เป็นต้น ต่อมากลุ่มฯ ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานราชการต่างๆ ทั้งในด้านงบประมาณ การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ การตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า ทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาการผลิตที่เป็นเอกลักษณ์ของตำบล มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป และสร้างความภาคภูมิใจให้แก่คนในตำบลท่าสะท้อน จึงได้รับการคัดเลือกให้เป็นผลิตภัณฑ์โครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” และได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี (นตผ.จังหวัด) ให้เป็นผลิตภัณฑ์เด่น 1 ใน 10 ของผลิตภัณฑ์เด่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการดำเนินงานของกลุ่มฯ ทำให้สมาชิกรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีรายได้เสริมจากอาชีพหลักเดือนละประมาณ 2,000–4,000 บาท/คน

เมื่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดได้รับการพัฒนา ประกอบกับความร่วมมือร่วมแรงของชาวบ้านห้วยลึก มีการนำสินค้าออกแสดงในกิจกรรมที่หน่วยงานราชการหรือเอกชนจัดขึ้นหลายๆ ครั้ง จนผลิตภัณฑ์ติดตลาดเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย สมาชิกในกลุ่มมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและเริ่มขยายไปยังหมู่บ้านใกล้เคียง มีการกำหนดกฎระเบียบของกลุ่มฯ ขึ้น แต่งตั้งและคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อบริหารงานกลุ่มขึ้นมาจำนวน 10 คน ดังต่อไปนี้

คณะกรรมการ มีทั้งหมด 10 คน ประกอบด้วย

1. นางสาวพัชรี จิรดิถ	ตำแหน่ง ประธานกลุ่ม
2. นางปรารถนา เพชรนัย	ตำแหน่ง รองประธานกลุ่ม
3. นางอำไพวรรณ จุนหะวิริยะ	ตำแหน่ง เลขานุการ
4. นางมนฤดี คงรอด	ตำแหน่ง ผู้ช่วยเลขานุการ
5. นางสมภาพร ทับบุญ	ตำแหน่ง เหมะบุญ
6. นางทัศนีย์ ร่ำหมาน	ตำแหน่ง ผู้ช่วยเหมะบุญ
7. นางสาวเรณู พุ่มงาม	ตำแหน่ง ประชาสัมพันธ์
8. นางมาลี จุนหะวิริยะ	ตำแหน่ง ที่ปรึกษา
9. นางปรีชา แดงมา	ตำแหน่ง ที่ปรึกษา
10. นางสาวภากรณ์ อินทนศักดิ์	ตำแหน่ง ที่ปรึกษา

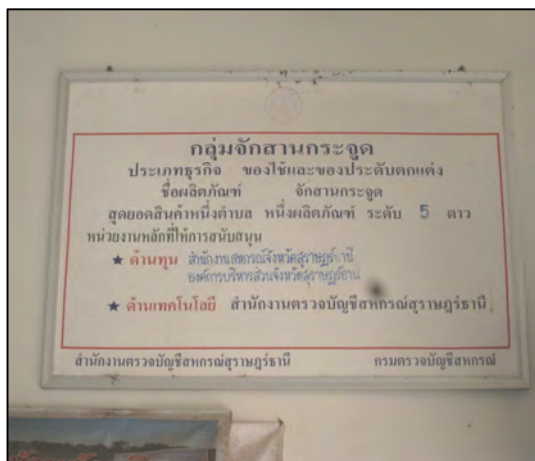

สถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์

1. ที่ทำการกลุ่มฯ บ้านเลขที่ 31/1 หมู่ 6 บ้านห้วยลึก ต.ท่าสะท้อน
2. ร้านขายของฝาก ศาลากลางจังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. ร้านขายของฝาก สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี
4. Co-Op สุราษฎร์ธานี
5. KaJood Shop จตุจักรพลาซ่า โซน C ซอย 4 ห้อง 51
6. งานแสดงสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่หน่วยงานราชการต่างๆ จัดขึ้น

รางวัลที่ได้รับจากการนำผลิตภัณฑ์เข้าประกวด

- รางวัลที่ 3 การประกวดผลิตภัณฑ์กระจุย (งานวันกระจุย) ณ พระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ จังหวัดนราธิวาส เมื่อ 23 กันยายน 2535
- รางวัลที่ 2 การประกวดผลิตภัณฑ์ ประเภทผลิตภัณฑ์กระจุย (ใบเตยปากน้น) ในงาน “หัตถศิลป์ถิ่นไทย”ประจำปี 2545
- รางวัลที่ 3 การประกวดผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ประเภทผลิตภัณฑ์สิ่งของเครื่องใช้จากเส้นใยพืช งานศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ครั้งที่ 11 เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2545
- รางวัลชนะเลิศ การประกวดผลิตภัณฑ์จักสานกระจุย/กก โดยศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการเขต 8
- รางวัลที่ 2 การประกวดผลิตภัณฑ์กระจุยในงานดาปีศรีสุราษฎร์และงานกาชาดสุราษฎร์ธานี
- กระเป๋าสานเอกสาร ได้รับรางวัลการประกวดผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาไทย เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2545 จัดโดยคณะกรรมการรณรงค์ให้ใช้สินค้าและบริการไทย
- รางวัลหมู่บ้านหัตถกรรมดีเด่น จากมูลนิธิอนุรักษ์ห่มอมงามจิตต์ ประจำปี 2545
- รางวัลชนะเลิศการประกวดผลิตภัณฑ์ดีเด่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2545 จัดโดยอนุกรรมการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2545
- ระดับ 4 ดาว โครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับประเทศ ปี 2546
- ระดับ 5 ดาว โครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับประเทศ ปี 2547
- ประกาศรับรองคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มชช.) เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2547
- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนดีเด่นอันดับ 1 ปี 2550 จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รางวัลที่กลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานกระจุตบ้านห้วยลึกได้รับ

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน หัตถกรรมจักสานกระจูดบ้านห้วยลึก เลขที่ 31/1 หมู่ที่ 6 ตำบลท่าสะท้อน
อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84130 ,22 มีนาคม 2553

http://www.biogang.net/content_detail.php?menu=biodiversity&uid=6294&id=25135,29 มีนาคม 2553

http://www.pocnara.go.th/20_special.php ,28 กรกฎาคม 2553

<http://www.phatlung.com/product/kajud.php>,28 กรกฎาคม 2553

<http://www.qsbg.org/ABSTRACT/rayong/research.pdf> ,29 มีนาคม 2553

http://www.rspg.thaigov.net/plants_data/use/weaving_11.htm,29 มีนาคม 2553

http://www.rspg.thaigov.net/plants_data/use/weaving_11.htm ,29 มีนาคม 2553

<http://www.stks.or.th/botany/wiki/doku.php?id=botany:bankogsila:20081103-sedge-chapter3>,
29 มีนาคม 2553

http://www.tungsong.com/NakhonSri/manufacture/bulrush/bulrush_6.html ,29 มีนาคม 2553

http://www.tungsong.com/NakhonSri/manufacture/bulrush/bulrush_5.html,29 มีนาคม 2553

http://www.tungsong.com/NakhonSri/manufacture/bulrush/bulrush_4.html,29 มีนาคม 2553